

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Cauendum esse Christiano, ne incauta temeritate persecutionem vel excitet, vel exacerbet. Cap. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

& fideliter pœnitet, & fidei calor præualet, quæ differri non potest, potest coronari. Denique notandum est quod idem ait Cyprianus in eo sermone quem scripsit de mortalitate, non esse martyrium in nostra potestate, sed de Domini dignatione pendere. Cū enim grassante peste, multosq; cum Gentilibus Christianos quoque rapiente, non deessent qui se quereretur morte præueniri, qui tamen sese ad tolerantiam passionis toto corde & plena virtute deuouissent, hunc quoque impatientioris animi motum sedare volens Cyprianus: Primo in loco (inquit) non est in tua potestate, sed in Dei dignatione martyrium: nec potes te dicere perdidisse, quod nescis an merearis accipere. Deinde Deus scrutator renum & cordis, & occultorum contemplator & cognitor, videt te, & laudat, & comprobatur. Et qui perspicit apud te paratam fuisse virtutem, reddet pro virtute mercedem. Nunquid Cain cum Deo munus offerret, iam peremerat fratrem? & tamen parricidium mente conceptum Deus prouidus ante damnauit. Vt illic cogitatio mala & perniciofa conceptio, Deo prouidente prospecta est: ita & in Dei seruis, apud quos confessio cogitatur, & martyrium mente concipitur, animus ad bonum deditus, Deo iudice coronatur. Aliud est martyrio animum deesse, aliud animo defuisse martyrium. Qualem te inuenit Deus cum vocat, talem pariter & iudicat. Et ad istum quidem modum Cyprianus.

*Cauendum esse Christiano, ne incauta temeritate
persecutionem vel excitet, vel exacerbet.*

CAPVT XIII.

NEc prætereundum est, quod D. Ambrosius, cum de officijs scriberet vitæ Christianæ, his verbis scriptum reliquit: Cauendum reor (inquit) ne dum aliqui nimia gloriæ ducuntur cupiditate, insolentius abutatur potestatibus, & plerunque

Lib. 1. officiorum c. 42.

*Theodore-
tus lib 5.
cap. 39.
Habet simi-
le quiddā
de Marco
Arethufio-
rum Epif-
copo: qui
templū eo-
rum pro-
phanum,
quod euer-
serat sub
Constantio,
iussus re-
dificare aut
impensas
dare, nec o-
bulum qui-
dem datu-
rum se con-
stantissime
respondit.
lib. 6. Tri-
partita ca.
12.*

runque auersos à nobis animos Gētilium in studia
persequutionis excitent, atque inflamment ad ira-
cundiam. Itaque vt illi perseuerare possint, & sup-
plicia vincere, quantos perire faciunt? Et erunt ta-
men fueruntq; semper, qui zelo pietatis hoc se fa-
cere arbitrarentur, & fortasse etiam facerent zelo
quopiam religioso incitati, sed non circumspectè
fatis prudentèrque suscepto: velut qui dominante
adhuc per Imperatores ac Reges Gentilitatis er-
rore, aut deorum inflammabant delubra, aut in ijs
idola conterebant. Nam in Perside quidem fuit a-
liquando hæc grauissimæ persequutionis occasio,
quod Pyrrhæum, id est, ignis templum, intempe-
stiuo cuiusdā Abde calore fuisset incensum. Quod
non rectè factum, ille postea constantissimæ pie-
tatis firmitate correxit. Templum enim reædifi-
care iussus, noluit, ne diuinos honores creaturæ
detulisse videretur. Sicuti nec synagogam Iudai-
cam reædificare licuisse, declarat Ambrosius E-
piscopo, etiamsi illam ipse feruentior exuri iussit.
de quo scriptum sic habet Epistola 29. quæ scri-
pta est ad Theodosium Imperatorem, vindicari
iubentem in Episcopum & Christianos, quod sy-
nagogam Iudæorum incenderant. Relatum est
(inquit) à comite Orientis militarium partium,
incensam esse synagogam, idq; authore factum E-
piscopo: Iussisti vindicari in cæteros: synagogam
ab ipso ædificari Episcopo. Non astruo expectan-
dam fuisse assertionem Episcopi. Sacerdotes enim
turbarum moderatores sunt, studiosi pacis, nisi
cum & ipsi mouentur iniuria Dei, aut Ecclesiæ
contumelia. Sit aliquis iste Episcopus feruentior
in exustione synagogæ, timidior in iudicio: non
vereris Imperator ne acquiescat sententiæ tuæ? ne
præuaricetur non times? non etiam vereris quod
futurum est, ne verbis resistat comiti tuo? Necessè
erit igitur vt aut præuaricatorem, aut martyrem
faciat: vtrumq; alienum tēporibus tuis, vtrumq;
perfe-

persequutionis instar, si aut præuaricari cogatur, aut subire martyrium, & infra: Quid? si alij timidores, dum mortem reformidant, offerant ut de facultatibus suis reparetur synagoga? aut Comes ubi hoc compererit primò constitutum, ipse de Christianorum censu exedificari iubeat? Habebis Imperator comitem præuaricatorem, & huic vexilla committes victricia? huic labarum? Quia verò zeli istiusmodi imprudentis opera, Christianæ modestiæ & patientiæ labem sæpenumero grauem inferebant, decretum fuit, ne qui in templis idolorum, propterea quod illa demolirentur, fuissent à Gentilibus interfecti, martyrum honores acciperet. Nec immeritò etiam displicuisse videntur Mensurio Ecclesiæ Carthagenensis ante Cæcilianum Episcopo, ab ijsq; honorandis Christiani prohibiti, qui se non comprehensi offerebant persecutionibus, & vltro dicebant se habere scripturas, quas non traderent, cum hoc ab eis nemo quæsiisset. Quid enim hoc erat aliud, quàm persecutionem prouocare? & bilem mouere Tyranno? Fuerunt igitur, qui ea facerent vel imprudentes & temerarij, vel gloriæ cupidi. Quidam etiam erant facinorosi fisci debitores, qui occasione persecutionis, vel carere volebant onerosa multis debitis vita, vel purgare se putabant, & quasi abluere facinora sua, vel certè acquirere pecuniam, & in custodia delitijs perfrui de obsequio Christianorum. Scribit Eusebius quendam Nicomediæ virum nobilem & illustrem sæculi dignitate, simul ut vidisset aduersus Dei cultores in foro crudelia edicta pendere, calore nimio fidei ignitum, publicè populo inspectante, iniecta manu, librum iniquæ legis detraxisse ac minutatim discerpisse, Augusto, id est, Diocletiano, & Cæsare Maximiano in eadem vrbe constitutis. Ex quo facto quid consequutum sit, non difficile fuerit diuinare. Ira namque

Conc. Elbert. can.

60.

In breuiculo cõtra Donatistas collocatione 3. diei.

vide hoc ipsum in dicto breuiculo Aug. ex epistola Mensurij.

lib. 8. ecclesiast. hist. cap. 5.

principum, & rabies Gétilitatis irritata in supplicia necesseque piorum passim ruit. Quanquam ille contractor iniquissimorum edictorum, cum admiratione omnium fortem se & alacrem in cruciatibus perferendis, veréque martyrem Christi præstiterit. At Diuus Cyprianus istiusmodi persequutionum occasiones & incitamenta sic vitauit, docuitque vitanda, vt nec tum cum vrgentibus negocijs vocaretur, eo concesserit, vbi grauiores motus eius conspectus atque præsentia concitasset. Quod ipse declarat Epistola 8. lib. 1. Accessit hinc (ait) tabescenti animo nostro dolor maior, quod in tanta sollicitudine ac necessitate excurrere ad vos ipse non possum, dum per minas & insidias perfidorum cauemus, ne aduenientibus nobis tumultus illic maior oriatur: & cum paci & tranquillitati Episcopus providere in omnibus debeat, ipse materiam seditioni dedisse, & persequutionem denuo exacerbasse videatur. Et rursus Epistola decima lib. 3. Quanquam (inquit) causa compelleret, vt ipse ad vos properare & venire deberem, primò cupiditate & desiderio vestri, quæ res in votis meis summa est: tum deinde vt ea quæ circa Ecclesiæ gubernaculum utilitas communis exposcit, tractare simul & plurimorum consilio examinata delinire possimus: tamen potius visum est adhuc interim latebram & quietem tenere, respectu utilitatum aliarum, quæ ad pacem omnium nostrum pertinent & salutem: quarum vobis à Tertullo fratre nostro charissimo ratio reddetur, qui pro cætera sua cura, quam impensè diuinis operibus impartit, etiam huius consilij author fuit, vt cautus & moderatus existerem, nec eis locis in quibus toties flagitatus & quæsitus fuisset, me temerè committerem. Epistola quoque libri tertij quinta: Sicut Domini mandata instruunt (inquit) statim turbationis impetu primo, cum me

cla

clamore violento frequenter populus flagitasset, non tam meam salutem, quam quietem fratrum publicam cogitans, interim secessi, ne per inuerecundam presentiam nostram, seditio quae ceperat, plus prouocaretur. Absens tamen corpore, nec spiritu, nec actu, nec monitis meis defui, quo minus secundum Domini praecipua fratribus nostris, in quibus possem, mea mediocritate consulerem. In hac autem prudentissima sui moderatione, beatum Gentium Apostolum imitatus est Cyprianus. Ille enim excitata per Demetrium de via Domini turbatione, confusioneque Ephesinae ciuitatis, & discipulis suadentibus, & amicis rogantibus, acquieuit ne se daret in theatrum: propterea quod eius praesentia non modo non sedasset populi furorem ipsius praedicatione commotum, sed magis etiam vehementiusque prouocasset. Sic, ne vetera praetereamus, subtraxit Iacob, consilio prudentissimae matris, sui conspectum Esau fratri, ut explendi huius in illum odij nulla remaneret occasio. Saulem quoque Dauid quoties fugit? quoties ne sua ille praesentia exacerbaretur, euitauit? Christus certe ipse suorum in se inimicorum studium prouocare noluit, ideoque cum se ad necem quaeri sciret, pessimasque Pharisaeorum voluntates cognosceret, alio se contulit, tametsi nec praesenti ququam officere potuisset, nisi voluisset. Ideoque & Athanasius in eiusmodi periculis prudentia Christiana circumspectus, per quattuor mensium spatium in sepulchro paterno delituit, ne quemadmodum historia Tripartita significat, periculis erandorum malorum causa esse videretur.

Aetorum cap. 19.

ni oratio
in oratione
o. n. n. n.
u. n. n. n.
u. n. n. n.
u. n. n. n.

Lib. 7. c. 27.

H 4 Nephias